

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΕΝΩΠΙΟΝ: Ι. Α. Χατζητζιοβάννη, Προέδρου
Τζ. Μέρχη και Π. Παναγιώτου, Μελών

Αρ. Υπόθεσης: 385/2022 (i-justice)

Μεταξύ:

1. ΕΛΕΝΑΣ ΠΛΑΤΕΙΔΟΥ ΑΤΑΛΙΩΤΟΥ
2. ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΑΤΑΛΙΩΤΟΥ
3. ΜΑΡΙΑΣ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ (ΔΡΑΚΟΥ)
4. ΜΑΡΙΑΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ

Αιτητριών

-και-

ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Καθ' ου η αίτηση

Ημερομηνία: 12^η Μαΐου, 2023

Εμφανίσεις:

Για Αιτήτριες: κ. Α. Αμιλιανίδης με κα Α. Μαστίχη

Για Καθ' ου η αίτηση: κα Ζ. Χαραλάμπους

ΑΠΟΦΑΣΗ

Με την παρούσα Αίτηση οι Αιτήτριες εξαιτούνται τις πιο κάτω θεραπείες εναντίον του Καθ' ου η αίτηση:

- A. Δήλωση ή και Διάταγμα του Δικαστηρίου με το οποίο να κηρύσσεται ότι ο τερματισμός της απασχόλησης των Αιτητριών, δυνάμει του Προϋπολογισμού Νόμου 56(ΙΙ)/2021 και 82(ΙΙ)/2022 είναι παράνομος ή και αντισυνταγματικός και/ή λήφθηκε χωρίς εξουσία και/ή αρμοδιότητα και/ή καθ' υπέρβαση της αρχής της διάκρισης των εξουσιών και/ή κατά παραβίαση του Συντάγματος και/ή του Ευρωπαϊκού Δικαίου.
- B. Δήλωση ή και Διάταγμα του Δικαστηρίου με το οποίο να κηρύσσεται αντίθετος ή και ασύμβατος προς το Σύνταγμα ο περί Προϋπολογισμού Νόμος 56(ΙΙ)/2021 και 82(ΙΙ)/2022, στο μέτρο που προβλέπει ότι η απασχόληση των Αιτητριών, ανεξάρτητα από τις διατάξεις του Νόμου Ν.70(ΙΙ)/2016 και του καθεστώτος τους

ως εργοδοτούμενες αορίστου χρόνου, θα τερματιστεί το αργότερο με τη λήξη της θητείας της Κυβέρνησης ή την αποχώρησης του Προέδρου της Δημοκρατίας.

- Γ. Δήλωση ή και Διάταγμα του Δικαστηρίου με την οποία να δηλώνεται ότι η εργοδότηση των Αιτητριών στην υπηρεσία των Καθ' ων η αίτηση κατέστη αορίστου διάρκειας από κατά ή περί την 1.3.2018 ή και με τη συμπλήρωση περιόδου απασχόλησης 30 μηνών από την έναρξη της απασχόλησης τους στην υπηρεσία των Καθ' ων η αίτηση ή και από κατά ή περί την ή και από οποιανδήποτε άλλη ημερομηνία.
- Δ. Δήλωση ή και Διάταγμα του Δικαστηρίου με το οποίο να διακηρύσσεται η συνέχιση της απασχόλησης των Αιτητριών στην υπηρεσία των Καθ' ων η αίτηση και μετά τη λήξη της θητείας της παρούσας Κυβέρνησης ή την αποχώρηση του νυν Προέδρου της Δημοκρατίας.
- Ε. Οποιαδήποτε άλλη ή περαιτέρω θεραπεία ή απόφαση την οποία το Σεβαστό Δικαστήριο θα θεωρούσε ως ορθή και δίκαιη υπό τις περιστάσεις.
- ΣΤ. Νόμιμο τόκο.
- Ζ. Τα έξοδα και τέλη της Παρούσης Αιτήσεως, πλέον ΦΠΑ.

Το υπόβαθρο γεγονότων της παρούσας Αίτησης, όπως προκύπτει από τις έγγραφες προτάσεις και τα διάφορα έγγραφα που έχουν τεθεί ενώπιον του Δικαστηρίου είναι παραδεκτό. Το παραθέτουμε:

Οι Αιτήτριες προσελήφθηκαν ως βοηθοί ή συνεργάτιδες του απερχόμενου Προέδρου της Δημοκρατίας Νίκου Αναστασιάδη από διάφορες ημερομηνίες τον Μάρτιο και Απρίλιο 2013 (η Αιτήτρια 1 ως βοηθός από 5.3.2013 με επιστολή διορισμού ημερ. 15.3.2013, η Αιτήτρια 2 ως βοηθός από 3.4.2013 με επιστολή διορισμού ημερ. 5.4.2013, η Αιτήτρια 3 ως συνεργάτιδα από 11.3.2013 με επιστολή διορισμού ημερ. 15.3.2013 και η Αιτήτρια 4 ως συνεργάτιδα από 16.4.2013 με επιστολή διορισμού ίδιας ημερομηνίας).

Ήταν κοινός όρος εργοδότησης όλων των Αιτητριών ότι η περίοδος απασχόλησης τους θα άρχιζε από την ημερομηνία διορισμού εκάστης στη θέση που κατέλαβε

και θα εξακολουθούσε να ισχύει μέχρι και τον τερματισμό των υπηρεσιών της από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ή μέχρι την εκπνοή της θητείας του Προέδρου, δηλαδή τα τέλη Φεβρουαρίου του 2018.

Στις 20.2.2018 όλες Αιτήτριες υπέβαλαν ξεχωριστό γραπτό αίτημα προς τον Διευθυντή του Τμήματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων, προκειμένου να αναγνωρισθεί ότι σύμφωνα με τις συνθήκες εργοδότησης τους, υφίσταται σχέση εργοδότη - εργοδοτούμενου και ότι κατόπιν της συμπλήρωσης 30 μηνών από την έναρξη της εργοδότησης τους, έχουν καταστεί εργοδοτούμενες αορίστου χρόνου.

Με απαντητικές επιστολές πανομοιότυπου περιεχομένου ημερ. 26.2.2018, ο Διευθυντής του Τμήματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων ενημέρωσε τις Αιτήτριες ότι στα πλαίσια εξέτασης του αιτήματος τους και κατόπιν διεξαγωγής έρευνας και αξιολόγησης όλων των στοιχείων και πληροφοριών, αποφασίστηκε ότι η απασχόληση τους συνιστά απασχόληση μισθωτού προσώπου.

Σε συνέχεια των επιστολών αυτών, ο Προϊστάμενος Διοίκησης Προεδρίας, κ. Θεοδόσης Τσιόλας, με επιστολή ημερ. 27.2.2018 προς τον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Οικονομικών, τον ενημέρωνε για την απόφαση του Διευθυντή του Τμήματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων και ζήτησε τη συμβουλή του σχετικά με την οργανική θέση, κλίμακα και βαθμίδα που έπρεπε να τοποθετηθούν οι Αιτήτριες.

Στις 27.3.2018 ο κ. Τσιόλας απέστειλε επιστολή ίδιας ημερομηνίας προς την Ανώτερη Διευθύντρια Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, με την οποία απαντώντας σε επιστολή της ημερ. 22.3.2018 την ενημέρωνε για την κρίση του ότι δεν υπάρχει κανένας αντικειμενικός λόγος που να εμποδίζει τις Αιτήτριες να μετατραπούν σε εργοδοτούμενες αορίστου χρόνου.

Ακολούθως οι Αιτήτριες έλαβαν από τον κ. Τσιόλα επιστολή ημερ. 12.4.2018, με την οποία τις ενημέρωσε ότι σύμφωνα με τις πρόνοιες του περί της Ρύθμισης της Απασχόλησης Εργοδοτούμενων Αορίστου και Εργοδοτούμενων Ορισμένου Χρόνου στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου του 2016 (Ν. 70(Ι)/2016), την εξέταση των αιτημάτων τους από τον Διευθυντή του Τμήματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων και εφόσον είχαν συμπληρώσει την απαιτούμενη 30μηνη περίοδο, το καθεστώς

εργοδότησης τους μετατρέπεται σε αορίστου χρόνου από την 1.3.2018 και οι όροι εργοδότησης τους είναι αυτοί που ισχύουν για τους υπαλλήλους με σύμβαση αορίστου χρόνου.

Στις 18.4.2018, οι Αιτήτριες έλαβαν επιστολή από την Ανώτερη Διευθύντρια του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, η οποία ενημέρωνε τις Αιτήτριες 1, 2 και 3 ότι ως εργοδοτούμενες αορίστου χρόνου εντάχθηκαν από τον Διευθυντή του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού στην κατηγορία «Εργοδοτούμενοι Αορίστου Χρόνου, Κλ. Α2, Α5 και Α7(ii)» και την Αιτήτρια 4 ότι ως εργοδοτούμενη αορίστου χρόνου εντάχθηκε από τον Διευθυντή του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού στην κατηγορία «Εργοδοτούμενοι Αορίστου Χρόνου, Κλ. Α8, Α10 και Α11(ii)». Με τις ίδιες επιστολές, ενημέρωνε όλες τις Αιτήτριες ότι στο εξής θεωρούνται ότι από 1.3.2018 ανήκουν στην κατηγορία των εργοδοτούμενων αορίστου χρόνου των ευρύτερων εναλλάξιμων κατηγοριών και ότι οι όροι εργοδότησης τους είναι αυτοί που εκάστοτε ισχύουν για τους εργοδοτούμενους αορίστου χρόνου. Επισημαίνεται δε, ότι ενδέχεται η μετακίνηση ή μετάθεση τους με βάση τις πρόνοιες του Ν. 70(I)/2016.

Στις 31.12.2021 δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυβέρνησης ο περί Προϋπολογισμού Νόμος του 2022 (Ν. 56(II)/2021), στον οποίο, μεταξύ άλλων, περιλήφθηκαν, δύο επιφυλάξεις που έχουν ως ακολούθως:

«Νοείται ότι, σύμβουλοι/συνεργάτες που λόγω της απασχόλησής τους αυτής έχουν για οποιονδήποτε λόγο μετατραπεί σε εργοδοτούμενους αορίστου ή ορισμένου χρόνου, ανεξάρτητα από τις διατάξεις του Νόμου Ν.70(I)/2016 ή οποιουδήποτε άλλου Νόμου, η απασχόλησή τους τερματίζεται το αργότερο με τη λήξη της θητείας της Κυβέρνησης ή την αποχώρηση του Προέδρου της Δημοκρατίας, των Υπουργών, των Υφυπουργών, του Κυβερνητικού Εκπροσώπου ή την αποχώρηση του Προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων, ανάλογα με την περίπτωση:

Νοείται περαιτέρω ότι, σε περίπτωση που σε θέση συμβούλου/συνεργάτη διοριστεί δημόσιος υπάλληλος ή υπάλληλος οργανισμού δημοσίου δικαίου ή εργοδοτούμενος αορίστου χρόνου που απασχολείται στη δημόσια υπηρεσία ή σε οργανισμό δημοσίου δικαίου, τότε ο διορισμός αυτός διέπεται από τις διατάξεις του Νόμου Ν.47(I)/2017 ή Ν.99(I)/2019, ανάλογα με την περίπτωση, και το πρόσωπο αυτό θα συνεχίσει να λαμβάνει τις ίδιες

απολαβές και να υπόκειται στις ίδιες αποκοπές, μειώσεις ή/και συνεισφορές, όπως στην οργανική αυτού θέση, χωρίς να του παραχωρείται οποιαδήποτε άλλη αμοιβή ή επίδομα λόγω του διορισμού στη θέση συμβούλου/συνεργάτη, για δε τις απολαβές του χρεώνεται η ίδια υποομάδα 02001 (Άρθρο 02007.2 «Πολιτικοί Διορισμοί») και το ποσό καταβάλλεται από την υπηρεσία στην οποία έχει αποσπαστεί στη δημόσια υπηρεσία ή στον οργανισμό δημοσίου δικαίου, όπου ανήκει η οργανική αυτού θέση.»

Στις 29.12.2022 δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας ο περί Προϋπολογισμού Νόμος του 2023 (Ν.82(II)/2022), με τον οποίο επαναλαμβάνονται οι ίδιες επιφυλάξεις που συμπεριλήφθηκαν και στον περί Προϋπολογισμού Νόμο του 2022 (Ν.56(II)/2021), ως ανωτέρω και με τις οποίες προβλέπεται και πάλι ότι η απασχόληση των Αιτητριών ανεξάρτητα από τις διατάξεις του Ν.70(Ι)/2016 και του καθεστώτος τους ως εργοδοτούμενες αορίστου χρόνου, θα τερματιστεί το αργότερο με τη λήξη της θητείας της Κυβέρνησης ή την αποχώρηση του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Είναι η θέση των Αιτητριών όπως προδιαγράφεται στους γενικούς λόγους της Αίτησης, ότι η επίδικη πρόνοια του Προϋπολογισμού, η οποία κατόπιν της δημοσίευσης ημερ. 29.12.2022 έχει ισχύ νομοθετικής πρόνοιας, αντίκειται στη συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή της διάκρισης των εξουσιών, αλλά και στην αρχή της ίσης μεταχείρισης και μη διάκρισης του άρθρου 28 του Συντάγματος και του άρθρου 14 ΕΣΔΑ, την προστασία της απασχόλησης δυνάμει του άρθρου 25 του Συντάγματος, την αρχή της υπεροχής του Ευρωπαϊκού Δικαίου και του Συντάγματος δυνάμει του άρθρου 179 του Συντάγματος, την υποχρέωση όλων των οργάνων της Δημοκρατίας να μην παραβιάζουν τα θεμελιώδη δικαιώματα δυνάμει των άρθρων 33 και 35 του Συντάγματος, του Ευρωπαϊκού Δικαίου ως αυτό ορίζεται στην Οδηγία 1999/70/ΕΚ της 28^{ης} Ιουνίου 1999 και τα άρθρα 15, 20, 21, 30 της Χάρτας Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Κατ' επέκταση η φωτογραφικού τύπου απόπειρα της βουλής των Αντιπροσώπων να τερματίσει την απασχόληση των Αιτητριών αντίθετα προς όσα νομοθετικά ισχύουν για όλους τους υπόλοιπους εργαζομένους αορίστου χρόνου του δημοσίου τομέα είναι παράνομη και αντισυνταγματική.

Ο Καθ' ου η αίτηση με τους γενικούς λόγους εμφάνισης παραδέχεται την πιο πάνω δικογραφημένη θέση των Αιτητριών σημειώνοντας ότι η πρώτη επιφύλαξη η περιληφθείσα στον Κρατικό Προϋπολογισμό καταστρατηγεί τα Άρθρα 26, 28, 35 και 179 του Συντάγματος και το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Μέσα από τις αγορεύσεις των συνηγόρων αποτυπώνονται οι εκατέρωθεν προσεγγίσεις τους ως προς την όλη διάσταση του θέματος, τις όποιες έχουμε μελετήσει και υιοθετήσει σε μεγάλο βαθμό.

Να σημειωθεί ότι στις 14.2.2023, σε ενδιάμεση αίτηση που καταχώρησαν οι Αιτήτριες, εκδόθηκε διάταγμα με το οποίο αναστέλλεται η εκτέλεση ή και εφαρμογή απόφασης για τερματισμό της απασχόλησης τους με τη λήξη της θητείας της Κυβέρνησης Ν. Αναστασιάδη ή την αποχώρηση του από το αξίωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας μέχρι 14.5.2023 συμπεριλαμβανομένης. Ως εκ τούτου, η πλευρά των Αιτητριών, θέτοντας με την τελική γραπτή αγόρευση τους ως δεδομένο ότι σε περίπτωση κήρυξης των επιδίκων νομοθετικών διατάξεων ως αντισυνταγματικών, αίρεται το βάθρο τερματισμού της απασχόλησής των Αιτητριών και δεν υπάρχει ουσιαστικά σπιδήποτε άλλο προς συζήτηση, δήλωσαν ότι στην παρούσα φάση δεν θα επιμείνουν στην θεραπεία (Δ) του αιτητικού, επιφυλασσόμενες όμως όλων των δικαιωμάτων τους σε περίπτωση διαφορετικών εξελίξεων. Περαιτέρω, ενόψει της παραδοχής του Καθ' ου η αίτηση ότι οι συμβάσεις απασχόλησης των Αιτητριών έχουν καταστεί αορίστου διάρκειας, οι Αιτήτριες δεν επιδιώκουν τη θεραπεία (Γ) του αιτητικού.

Σύμφωνα με το Σύνταγμα, ο έλεγχος της συνταγματικότητας των νόμων, διακρίνεται σε προληπτικό πριν την έκδοση των νόμων με Αναφορά του Προέδρου της Δημοκρατίας (Άρθρο 140) και κατασταλτικό ή παρεμπύπτοντα (Άρθρο 144) (βλ. *Νικολάου κ.α. ν. Νικολάου και άλλου (Αρ. 2), (1992) 1 Α.Α.Δ. 1338*). Κατά τον παρεμπύπτοντα έλεγχο εξετάζεται η συνταγματικότητα του νόμου στα πλαίσια επίλυσης αναφυσείας διαφοράς και εφόσον ο νόμος κριθεί αντισυνταγματικός, το Δικαστήριο δεν τον εφαρμόζει. Κατά τον παρεμπύπτοντα έλεγχο η κρίση της συνταγματικότητας του νόμου αναλαμβάνεται μόνον εφόσον το συνταγματικό

θέμα προσδιορίζεται ρητά και επακριβώς και νοουμένου ότι είναι αναπόφευκτη για την επίλυση της διαφοράς.

Οι αρχές που διέπουν τον δικαστικό έλεγχο της συνταγματικότητας ενός νόμου, όπως αυτές έχουν αποκρυσταλλωθεί από τη νομολογία, είναι οι ακόλουθες:

1. Ένας νόμος τεκμαίρεται ότι είναι συνταγματικός μέχρι αποδείξεως του αντιθέτου «πέραν πάσης λογικής αμφιβολίας».
2. Τα Δικαστήρια ασχολούνται μόνον με τη συνταγματικότητα των νόμων και όχι με τα κίνητρα, την πολιτική ή τη σοφία ή αν συνάδουν με τους κανόνες της φυσικής δικαιοσύνης ή τις βασικές αρχές διακυβέρνησης ή το πνεύμα του Συντάγματος.
3. Τα δικαστήρια θα ερμηνεύσουν το Νόμο έτσι ώστε να τον εντάξουν μέσα στα πλαίσια του Συντάγματος.
4. Η δικαστική εξουσία δεν επεκτείνεται στην εξέταση αφηρημένων ζητημάτων, με άλλα λόγια τα δικαστήρια δεν αποφασίζουν επί ζητημάτων συνταγματικής φύσεως εκτός αν αυτό είναι απαραίτητο για την επίλυση της ενώπιον του Δικαστηρίου διαφοράς.

Προς άρση κάθε ασάφειας διευκρινίζεται ότι εν προκειμένω, το αίτημα των Αιτητριών για κήρυξη αντισυνταγματικότητας αφορά αποκλειστικά την πρώτη επιφύλαξη των Νόμων περί Προϋπολογισμού και όχι στο σύνολο του Νόμου. Ως τονίστηκε στη θεμελιώδη απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου *The Board for Registration of Architects and Civil Engineers v. Kyriakides* [1966] 3 CLR 640, και υιοθετήθηκε σε νεότερες αποφάσεις, αν μόνο τμήμα του νόμου είναι αντισυνταγματικό, το Δικαστήριο θα το ακυρώσει χωρίς να επηρεάζονται οι υπόλοιπες διατάξεις.

Με δεδομένες λοιπόν τις πιο πάνω αρχές που κρίνουν τη συνταγματικότητα ενός νόμου, το Δικαστήριο θα εξετάσει κατά πόσο δικαιολογείται στα πλαίσια της παρούσας υπόθεσης ο έλεγχος συνταγματικότητας της επίδικης επιφύλαξης των περί Προϋπολογισμού Νόμων (Ν.56(II)/2021) και (Ν.82(II)/2022) ως παρατίθεται ανωτέρω.

Από τα γεγονότα της υπόθεσης και τις τελικές αγορεύσεις των μερών, δεν τίθεται η παραμικρή αμφιβολία, ότι η κήρυξη της επίδικης επιφύλαξης ως αντισυνταγματικής θα οδηγήσει αναπόφευκτα και στην κήρυξη ως παράνομου του τερματισμού της απασχόλησης των Αιτητριών που καθορίζεται σε αυτές. Εν προκειμένω ο τερματισμός της απασχόλησης των Αιτητριών είναι αναντίλεκτο ότι προέκυψε μέσω νομοθεσίας και δη των σχετικών νομοθετικών διατάξεων του Προϋπολογισμού και όχι άλλης απόφασης, και κατ' επέκταση κήρυξη της νομοθεσίας ως αντίθετης προς το Σύνταγμα και ανίσχυρης συνεπάγεται εκ των πραγμάτων τον μη τερματισμό της απασχόλησης των Αιτητριών. Το αντικείμενο επομένως της παρούσας διαδικασίας είναι κατ' ουσία η εξέταση της συνταγματικότητας των επίδικων διατάξεων, ως προς την αντισυνταγματικότητα των οποιών αμφοτέροι οι διάδικοι συμφωνούν, και επαφίεται στο Δικαστήριο να ασκήσει την κρίση του.

Σημειώνεται ότι το παρόν Δικαστήριο («ΔΕΔ») κέκτηται δυνάμει του άρθρου 30(1) του *περί Τερματισμού Απασχόλησης Νόμου 24/67* αποκλειστική αρμοδιότητα να αποφασίζει επί απασών των εργατικών διαφορών των αναφουομένων συνεπεία της εφαρμογής του, περιλαμβανομένου και παντός παρεμπίπτοντος ή συμπληρωματικού προς τοιαύτας διαφοράς θέματος. Πέραν του εύλωττου τίτλου και των οριζομένων στο άρθρο 30, από το σύνολο των διατάξεων του Νόμου προκύπτει ότι βασικό αντικείμενο του ΔΕΔ είναι το δικαίωμα του εργοδοτούμενου σε αποζημίωση επί τω τερματισμώ της απασχόλησης του (άρθρο 3) και σε πληρωμή λόγω πλεονασμού (άρθρο 16). (*Elias Marine Consultants Ltd v. Sarah Khoury Daou*, Πολ. Έφ.: 207/2011, ημερ. 13.12.2016). Ως εργατική διαφορά δε, ορίζεται, δυνάμει του άρθρου 2 του Ν.24/67 οποιαδήποτε διαφορά μεταξύ εργοδοτών και εργοδοτουμένων εν σχέσει προς την απασχόληση ή μη απασχόληση, τις συνθήκες απασχόλησης ή τους όρους απασχόλησης οποιωνδήποτε προσώπων είτε εργοδοτουμένων υπό του εργοδότη μετά του οποίου εγείρεται η διαφορά είτε μη.

Εν προκειμένω είναι παραδεκτό ότι οι Αιτήτριες είναι εργοδοτούμενες με εργοδότη τον Καθ' ου η Αίτηση και ότι έχει προκύψει εργατική διαφορά εντός της έννοιας του Νόμου, εφόσον με νομοθετική διάταξη που ψήφισε η Βουλή των Αντιπροσώπων τερματίζεται η απασχόληση τους. Η συνταγματικότητα δε της εν

λόγω νομοθετικής διάταξης είναι καθοριστική για την επίλυση της διαφοράς, εφόσον είναι δυνάμει των υπό κρίση επίδικων νομοθετικών διατάξεων που επέρχεται ο τερματισμός της απασχόλησης των Αιτητριών.

Σημειώνεται επίσης ότι με βάση τα ενώπιον μας παραδεκτά γεγονότα, οι Αιτήτριες έχουν καταστεί εργοδοτούμενες αορίστου χρόνου δυνάμει των διατάξεων του Νόμου (Ν.98(Ι)/2003), για την ερμηνεία του οποίου αρμόδιο είναι το ΔΕΔ δυνάμει του άρθρου 10 του Νόμου και της σχετικής νομολογίας του Ανωτάτου Δικαστήριου (βλ. *Αβραάμ ν. Δημοκρατίας (2008) 3 ΑΑΔ 49*). Σε τελική ανάλυση, εάν οι υπό κρίση νομοθετικές διατάξεις δεν είχαν ψηφιστεί, η περίπτωση των Αιτητριών υπάγεται στις διατάξεις του *περί της Ρύθμισης της Απασχόλησης Εργοδοτούμενων Αορίστου και Εργοδοτούμενων Ορισμένου Χρόνου στη Δημόσια Υπηρεσία (Ν.70(Ι)/2016)*, ο οποίος ρητά προβλέπει στο άρθρο 12 αυτού πως απαγορεύεται ο τερματισμός απασχόλησης τους λόγω πλεονασμού και στο άρθρο 11 ότι με τη συμπλήρωση 30μηνιας συνολικής απασχόλησης συνεχίζουν να απασχολούνται ως εργοδοτούμενοι αορίστου χρόνου. Πρόκειται δηλαδή για τερματισμό απασχόλησης διά νομοθετικής διάταξης που φωτογραφικά αναφέρεται στις Αιτήτριες.

Αναφορικά με την εισήγηση των Αιτητριών ότι με τις υπό κρίση νομοθετικές διατάξεις υπάρχει παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης στην απασχόληση, το άρθρο 12 του *περί Της Μεταχείρισης στην Απασχόληση και την Εργασία (Ν.58(Ι)/2004)*, ορίζει και πάλι ως αρμόδιο το ΔΕΔ.

Το ΔΕΔ επομένως, είναι το μόνο αρμόδιο Δικαστήριο που έχει εξουσία να κρίνει τη συνταγματικότητα των επίδικων νομοθετικών διατάξεων στο πλαίσιο κατασταλτικού ή παρεμπόδιου ελέγχου.

1. Παραβίαση της αρχής της διάκρισης των εξουσιών.

Αμφότερες πλευρές υποστηρίζουν πως οι επίδικες νομοθετικές διατάξεις, αντίκεινται στα άρθρα 54 και 58 του Συντάγματος και στην αρχή της διάκρισης των εξουσιών ως αυτή κατοχυρώνεται στο Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Το ακόλουθο απόσπασμα από την υπόθεση **Δημοκρατία ν. Γιάλλουρν κ.α. (1995) 3 ΑΑΔ 363**), την οποία το Ανώτατο Δικαστήριο επανέλαβε στην υπόθεση **Άννα Ηλία κ.α ν. Δημοκρατίας (1999) 3 ΑΑΔ 884**, πραγματεύεται την αρχή της διάκρισης των εξουσιών και το πλαίσιο εφαρμογής της κάτω από το Σύνταγμα:

*«Η διάκριση των Εξουσιών αποτελεί το θεμέλιο της λειτουργίας της Κυπριακής πολιτείας. Η κρατική εξουσία κατανέμεται από το Κυπριακό Σύνταγμα σε ξεχωριστούς φορείς εξουσίας. Εξουσία, η οποία δεν κατανέμεται από το Σύνταγμα σε συγκεκριμένο φορέα, ασκείται από τον κλάδο εκείνο της εξουσίας στη σφαίρα αρμοδιότητας του οποίου ανάγεται κατά φυσιολογική συνέπεια [βλ., μεταξύ άλλων, **P.I.K. ν. Καραγιώργη & Άλλων (1991) 3 Α.Α.Δ. 159** και **Θεοδοσίου Λίμιτεδ ν. Δήμου Λεμεσού (1993) 3 Α.Α.Δ. 25**.»*

Όπως αναφέρθηκε στην Αναφορά **4/2021 Πρόεδρος της Δημοκρατίας ν. Βουλή των Αντιπροσώπων, ημερ. 24.1.2022**,

Η κατοχύρωση της διάκρισης των λειτουργιών του κράτους, αξιακή αρχή που διαχέει κάθε σύγχρονο δημοκρατικό πολίτευμα, είναι θεμελιώδους σημασίας καθότι αφενός αποφεύγεται η συγκέντρωση των εξουσιών στα χέρια ενός και μόνο οργάνου, στοιχείο που εγκυμονεί εν δυνάμει κινδύνους αυθαιρεσίας και, αφετέρου, παρέχεται η δυνατότητα σε κάθε μια από τις κρατικές εξουσίες προς έλεγχο των υπολοίπων.

Όπως είχε την ευκαιρία το Ανώτατο Δικαστήριο να επαναλάβει στην **Πρόεδρος της Δημοκρατίας ν. Βουλής των Αντιπροσώπων, Αναφορά Αρ. 2/2017, ημερ. 5.2.2018**:

*«Έχοντας εξετάσει το αναφυσθέν ζήτημα, υπενθυμίζεται ότι η διάκριση των εξουσιών είναι όχι μόνο διάχυτη στο συνταγματικό στερέωμα της Κυπριακής Δημοκρατίας, αλλά έχει πλειστάκις αναγνωρισθεί και επιβεβαιωθεί ως η αναγκαία υποστήλωση αυτής τούτης της πολιτειακής λειτουργίας, (**Πρόεδρος της Δημοκρατίας ν. Βουλή των Αντιπροσώπων (Αρ. 1) (2009) 3 Α.Α.Δ. 23** και **Πρόεδρος της Δημοκρατίας ν. Βουλή των Αντιπροσώπων, Αναφορά Αρ. 3/2014, ημερ. 31.10.2014**). Η αρχή της διάκρισης των εξουσιών απαγορεύει και αποκλείει την άσκηση ή την ανάληψη εξουσίας εκτός της σφαίρας της αντίστοιχης αρμοδιότητας εκάστης εκ των τριών πολιτειακών εξουσιών, (**Πρόεδρος της Δημοκρατίας ν. Βουλή των Αντιπροσώπων (Αρ. 3) (1994) 3 Α.Α.Δ. 93**).*

Ενεργώντας, όμως, η κάθε εξουσία εντός των αρμοδιοτήτων της, έχει και ανάλογο εύρος κινήσεων, υπό την προϋπόθεση ότι δεν επεμβαίνει αναρμοδίως ή υφαρπάζει εξουσίες που δεν της αναλογούν.»

Σύμφωνα με το άρθρο 61 του Συντάγματος η Βουλή των Αντιπροσώπων είναι το κατ' εξοχήν αρμόδιο Σώμα να νομοθετεί «*επί παντί θέματι*». Επίσης με σαφήνεια έχει καθοριστεί ότι από τη νομοθετική εξουσία της Βουλής των Αντιπροσώπων εξαιρούνται περαιτέρω τα θέματα που εντάσσονται στην αρμοδιότητα των άλλων δύο εξουσιών. Στην **Αναφορά 3/2014 Πρόεδρος της Δημοκρατίας ν. Βουλής των**

Αντιπροσώπων, ημερ. 31.10.2014, η Πλήρης Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου ανέφερε τα ακόλουθα:

«Σύμφωνα με το Άρθρο 61 του Συντάγματος, η Βουλή έχει εξουσία να νομοθετεί «εν παντί θέματι», όμως, νομολογιακά, αναγνωρίζονται εξαιρέσεις, στην προαναφερόμενη εξουσία, ως προς τα θέματα που εμπíπτουν στον τομέα αρμοδιότητας των άλλων δύο εξουσιών, σύμφωνα με την αρχή της διάκρισης των εξουσιών. Σύμφωνα με το Άρθρο 54 του Συντάγματος, το Υπουργικό Συμβούλιο έχει την αποκλειστική εξουσία επεξεργασίας νομοσχεδίων πριν την κατάθεση τους στη Βουλή, από Υπουργό. Το Άρθρο 80 του Συντάγματος προνοεί ότι το δικαίωμα υποβολής νομοσχεδίων ανήκει στους Υπουργούς. Στην Πρόεδρος της Δημοκρατίας ν. Βουλή των Αντιπροσώπων (1985) 3 ΑΑΔ, 2137 εξετάστηκε ζήτημα αρμοδιότητας της Βουλής βάσει του Άρθρου 61 του Συντάγματος και αρμοδιότητας του Υπουργικού Συμβουλίου και της Εκτελεστικής Εξουσίας, γενικά. Παρατηρήθηκε ότι η εξουσία της Βουλής δυνάμει του Άρθρου 61 του Συντάγματος περιορίζεται κατά τέτοιον τρόπον ώστε να αποκλείεται η επέμβαση της Βουλής στον τομέα άσκησης των εξουσιών του Υπουργικού Συμβουλίου, δυνάμει του Συντάγματος».

Καθοριστική για την ανάπτυξη της αρχής της διάκρισης των εξουσιών όπως γίνεται σήμερα κατανοητή στη νομολογία είναι η **Πρόεδρος της Δημοκρατίας ν. Βουλής των Αντιπροσώπων (1992) 3 ΑΑΔ 109** που αφορούσε τη συνταγματικότητα του περί της Απαγορεύσεως της Απόρριψης των Λυμάτων στον Άγιο Σωζόμενο Νόμου του 1991. Ο Νόμος προέβλεπε την απαγόρευση της απόρριψης λυμάτων στην περιοχή του Άγιου Σωζόμενου. Θέση του Γενικού Εισαγγελέα ήταν ότι η απόφαση περί απόρριψης ή μη λυμάτων στον Άγιο Σωζόμενο αποτελεί αποκλειστικά άσκηση εκτελεστικής εξουσίας και ότι γι' αυτό ο νόμος ήταν αντίθετος προς την αρχή της διάκρισης των εξουσιών. Το Ανώτατο Δικαστήριο αποφάσισε ότι:

«Η επιλογή του χώρου απόρριψης λυμάτων στον Άγιο Σωζόμενο αποτελούσε άσκηση των εξουσιών της εκτελεστικής εξουσίας κάτω από τα Άρθρα 46, 54 και 58 του Συντάγματος και η σχετική δαπάνη έτυχε νομοθετικής έγκρισης κάτω από το Άρθρο 80.2 του Συντάγματος. Με τον υπό κρίση Νόμο, η Βουλή ανατρέπει την άσκηση εκτελεστικής εξουσίας από τα επί τούτου εξουσιοδοτημένα από το Σύνταγμα όργανα και ως εκ τούτου ο υπό κρίση Νόμος είναι αντίθετος με τα Άρθρα 46, 54 και 58 του Συντάγματος και ξεφεύγει των αρμοδιοτήτων της Βουλής κάτω από το Άρθρο 61 του Συντάγματος. Καταλήγουμε ότι όπως και στην Αναφορά, Πρόεδρος της Δημοκρατίας ν. Βουλής των Αντιπροσώπων (1985) 3 Α.Α.Δ. 1724, ο υπό Νόμος εμπεριέχει στοιχεία διοικητικής ενέργειας».

Συναφής είναι και η μεταγενέστερη απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην **Μιχαήλ Θεοδοσίου Ατδ ν. Δήμου Λεμεσού (1993) 3 ΑΑΔ 25** στην οποία τονίστηκε ότι:

«Η αρχή της διάκρισης των Εξουσιών που θεμελιώνεται στο κυπριακό Σύνταγμα, αποκλείει την ανάληψη και άσκηση εξουσίας έξω από τη σφαίρα αρμοδιοτήτων της κάθε μιας από τις τρεις Εξουσίες. Όπου εξουσία δεν κατανέμεται από το Σύνταγμα αυτή ταξινομείται σύμφωνα με τα εγγενή της χαρακτηριστικά και ασκείται από την Πολιτειακή Εξουσία στη σφαίρα της οποίας ανάγεται κατά φυσιολογική συνέπεια. Η απαλλοτρίωση γης συνιστά πτυχή της διοικητικής λειτουργίας, η οποία ανατίθεται από το Σύνταγμα στην Εκτελεστική Εξουσία (βλ. Άρθρα 54 και 58 του Συντάγματος) ...»

Επίσης στην Αναφορά **1/2015 ημερ. 3.12.2015**, που αφορούσε τα ωράρια λειτουργίας των καταστημάτων στις Τουριστικές περιοχές απαντώντας στο ερώτημα κατά πόσο ενέπιπτε στο τομέα της αποκλειστικής αρμοδιότητας της Εκτελεστικής Εξουσίας ή στην γενική εξουσία της Βουλής των Αντιπροσώπων να νομοθετεί επί παντί θέματι, κατέληξε στο συμπέρασμα,

«...ότι η ρύθμιση του ωραρίου των καταστημάτων, ο καθορισμός των ορίων των τουριστικών περιοχών/ζωνών αλλά και η δημιουργία ειδικού καθεστώτος για κάποια καταστήματα, εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Εκτελεστικής Εξουσίας και συνιστά, ουσιαστικά, ρύθμιση διοικητικής φύσεως. Η Βουλή των Αντιπροσώπων ασκεί νομοθετικό έργο, θεσπίζει νόμους γενικούς και απρόσωπους εισάγοντας ουσιαστικούς κανόνες δικαίου και οι ρυθμίσεις που επιβάλλει γίνονται κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο. Η Βουλή δεν ρυθμίζει συγκεκριμένες και ατομικές περιπτώσεις και δεν ασκεί εκτελεστική εξουσία ή οποιουδήποτε είδους ρυθμιστική, διοικητική λειτουργία. Η Βουλή καθορίζει το γενικό νομοθετικό πλαίσιο και, μέσα σ' αυτό, η Εκτελεστική Εξουσία προβαίνει σε διοικητικές ρυθμίσεις. [...] Κατά συνέπεια θεωρούμε ότι ολόκληρος ο Νόμος, όπως θεσπίστηκε, σαφώς εμπεριέχει στοιχεία διοικητικής λειτουργίας και, ως εκ τούτου, καταστρατηγεί τη συνταγματική αρχή της Διάκρισης των Εξουσιών. Δεν τίθεται, υπό τις περιστάσεις, ζήτημα διαχωρισμού των διατάξεων του Νόμου σε συνταγματικές και αντισυνταγματικές, δεδομένης της αλληλοσύνδεσης τους».

Περαιτέρω, στην **Πρόεδρος της Δημοκρατίας ν. Βουλής των Αντιπροσώπων (αρ.3) (1994) 3 ΑΑΔ 93**, αποφασίζοντας το Ανώτατο Δικαστήριο ότι διατάξεις του Προϋπολογισμού του 1994 αντίκεινται προς τα Άρθρα 54 και 61 του Συντάγματος που καθορίζουν αντίστοιχα το πεδίο λειτουργίας της Νομοθετικής και Εκτελεστικής Εξουσίας και παραβιάζουν την αρχή της διάκρισης των Εξουσιών, τόνισε τα ακόλουθα:

«Η ψήφιση του Προϋπολογισμού αποτελεί αρμοδιότητα της Βουλής των Αντιπροσώπων. Οι συνταγματικές διατάξεις που αφορούν την προετοιμασία και την κατάθεση του Προϋπολογισμού, δεν περιορίζουν τις εξουσίες της Βουλής ως προς τη ψήφιση ή την καταψήφιση κονδυλίων του Προϋπολογισμού· αποκλείονται όμως στην περίπτωση του Προϋπολογισμού, όπως και στην περίπτωση κάθε νόμου, ρυθμίσεις που σκοπούν να προκαθορίσουν διοικητική

ενέργεια και τον τρόπο άσκησης της ή τον περιορισμό του πεδίου της Εκτελεστικής λειτουργίας. Με την επιφύλαξη του Άρθρου 3, σκοπεύει ο αποκλεισμός –

- (α) του διορισμού,
- (β) του επαναδιορισμού,
- (γ) της επαναπρόσληψης ατόμων στη δημόσια υπηρεσία, καθώς και,
- (δ) η απόλυση συγκεκριμένων ατόμων από την κρατική υπηρεσία με την κατάργηση από τη Βουλή των θέσεων που κατέχουν.

Όλες οι πιο πάνω λειτουργίες συνιστούν Εκτελεστική λειτουργία που ανάγεται αποκλειστικά στη σφαίρα της Εκτελεστικής Εξουσίας.

Ο καθορισμός του αριθμού των θέσεων του δημοσίου αποτελεί αρμοδιότητα της Βουλής. Η πλήρωση των θέσεων που εγκρίνονται αποτελεί αρμοδιότητα της Εκτελεστικής Εξουσίας, η άσκηση της οποίας υπόκειται στο δικαστικό αναθεωρητικό έλεγχο που καθιερώνει το Άρθρο 146 του Συντάγματος. Και με το εδάφιο 4 του Άρθρου 5 του περί Προϋπολογισμού Νόμου του 1994, επιδιώκεται η αυξομείωση των θέσεων στην κρατική υπηρεσία, ανάλογα με το ποιος, ως αποτέλεσμα της ενάσκησης διοικητικής λειτουργίας, κατέχει τις θέσεις· για τους ίδιους λόγους όπως και η επιφύλαξη στο Άρθρο 3, το εδάφιο 4 του Άρθρου 5 κρίνεται αντισυνταγματικό.

Τόσο η επιφύλαξη του Άρθρου 3, όσο και το εδάφιο 4 του Άρθρου 5 του Προϋπολογισμού, διαχωρίζονται από το υπόλοιπο μέρος των Άρθρων 3 και 5, αντίστοιχα, και επομένως η κρίση για την αντισυνταγματικότητα τους αφήνει ανεπηρέαστο το υπόλοιπο μέρος του περί Προϋπολογισμού Νόμου του 1994 που μπορεί να εκδοθεί χωρίς την επιφύλαξη στο Άρθρο 3 και το εδάφιο 4 του Άρθρου 5.»

Απολύτως σχετικές είναι επίσης οι αποφάσεις της Πλήρους Ολομέλειας στις **Δημοκρατία ν. Γιάλλουρου κ.ά. (ανωτέρω)**, **Μενελάου κ.ά. ν. Δημοκρατίας κ.ά. (1996) 3 ΑΑΔ 370**, **Ηλία ν. Δημοκρατίας (ανωτέρω)** στις οποίες τονίστηκε ότι αποκλείεται η ανάμειξη της Βουλής άμεσα ή έμμεσα σε διορισμούς στο δημόσιο. Η διενέργεια διορισμών ή ο τερματισμός απασχόλησης υπαλλήλων εκφεύγει της αρμοδιότητας της Βουλής των Αντιπροσώπων. Δεν αποτελεί πτυχή της νομοθετικής λειτουργίας.

Συνακόλουθα των πιο πάνω νομολογικών αρχών, το Νομοθετικό Σώμα ασκεί νομοθετικό έργο, θεσπίζει νόμους γενικούς και απρόσωπους, δεν ρυθμίζει συγκεκριμένες και ατομικές περιπτώσεις και δεν ασκεί εκτελεστική εξουσία ή ρυθμιστική ή διοικητική λειτουργία. Καθορίζει το γενικό νομοθετικό πλαίσιο και, μέσα σ' αυτό, η εκτελεστική εξουσία προβαίνει σε διοικητικές ρυθμίσεις. Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια ο καθορισμός του αριθμού των θέσεων του δημοσίου αποτελεί

αρμοδιότητα της Βουλής. Η πλήρωση όμως των θέσεων, ο διορισμός ή ο τερματισμός της απασχόλησης συγκεκριμένων προσώπων συνιστούν εκτελεστική λειτουργία που ανάγεται αποκλειστικά στη σφαίρα της εκτελεστικής εξουσίας.

Η νομοθετική εξουσία μπορεί να επιβάλλει κριτήρια και προϋποθέσεις για τερματισμό απασχόλησης. Δεν νομιμοποιείται να αποφασίζει η ίδια τον τερματισμό απασχόλησης συγκεκριμένων προσώπων, υποκαθιστώντας την εκτελεστική εξουσία, αλλά ούτε και να αναιρεί αποφάσεις της εκτελεστικής εξουσίας που ασκήθηκαν εντός του πεδίου δράσης της. Πρόσθετα η Βουλή των Αντιπροσώπων δεν κέκτηται εξουσίας να επιβάλλει δια νόμου σε εργοδότη την απόλυση φωτογραφικά προσώπων και δη στην εκτελεστική εξουσία.

Στην προκείμενη περίπτωση, όπως σαφώς προκύπτει από τα γεγονότα της υπόθεσης, η Βουλή των Αντιπροσώπων δεν καθόρισε κριτήρια για την άσκηση των εξουσιών της εκτελεστικής εξουσίας ως εργοδότη, αλλά αντίθετα αναλαμβάνοντας εξουσία εκτός της σφαίρας των αρμοδιοτήτων της, με τη ψήφιση των επιδίκων νομοθετικών διατάξεων, αποφάσισε ονομαστικά και φωτογραφικά όπως τερματίσει την απασχόληση συγκεκριμένων προσώπων, καθορίζοντας ότι δεν έχει σημασία αν αυτές είναι αορίστου χρόνου ή αν υπάγονται στις διατάξεις γενικών νομοθεσιών που η ίδια ψήφισε. Παραβιάζοντας έτσι, την αρχή της διάκρισης των εξουσιών, η Βουλή αναιρεί την εφαρμογή του *περί της Ρύθμισης της Απασχόλησης Εργοδοτούμενων Αορίστου και Εργοδοτούμενων Ορισμένου Χρόνου στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου (Ν.70(Ι) /2016)*, αλλά και τις διατάξεις του *περί Τερματισμού Απασχολήσεως Νόμου (Ν.24/1967)* και ειδικότερα τα άρθρα 3 και 5, όπου ρυθμίζονται οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες εργοδότης δύναται να τερματίσει τη σύμβαση εργασίας με ή χωρίς αποζημίωση και υποκαθιστά η ίδια, ως εργοδότης, την Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας, εφόσον δια των επιδίκων διατάξεων αποφασίζει τον τερματισμό της απασχόλησης εργοδοτούμενων στο δημόσιο, κατά τρόπο αυτοδίκαιο και για λόγους άλλους από τους προβλεπόμενους στον Ν.24/1967 και 70(Ι)/2016 και παρά το γεγονός ότι η ίδια δεν είναι εργοδότης των Αιτητριών. Γενικότερα με τις επίδικες διατάξεις επεμβαίνει σε συμφωνίες που δημιουργούν ιδιωτικής φύσης κεκτημένα δικαιώματα σε εργοδοτούμενους και μάλιστα εργοδοτούμενους αορίστου χρόνου που έχουν τύχει εξομοίωσης κατ'

εφαρμογή του Εναρμονιστικού Νόμου (Ν.98(Ι)/2003) και των οποίων το καθεστώς κατοχυρώνεται με γενική νομοθεσία.

Υπό το πρίσμα των πιο πάνω, οι επίδικες διατάξεις του Προϋπολογισμού συνιστούν ανεπίτρεπτη παρέμβαση στην ασκούμενη υπό της εκτελεστικής εξουσίας εκτελεστική λειτουργία όπως απορρέει από τα Άρθρα 54 και 58 του Συντάγματος. Συναφώς οι επίδικες διατάξεις του Προϋπολογισμού καταστρατηγούν την αρχή της διάκρισης των εξουσιών, δεδομένου ότι η νομοθετική εξουσία παρεμβαίνει στον τομέα αρμοδιότητας της εκτελεστικής εξουσίας, καθώς οι επίδικες διατάξεις αφαιρούν από την εκτελεστική εξουσία την αποκλειστική αρμοδιότητα να αποφασίζει στη βάση γενικής νομοθεσίας τον τερματισμό της απασχόλησης συγκεκριμένων προσώπων.

Για όλους του λόγους που έχουμε αναφέρει, οι επίδικες νομοθετικές διατάξεις του περί Προϋπολογισμού Νόμου αντίκεινται προς τις διατάξεις των Άρθρων 54 και 58 του Συντάγματος και παραβιάζουν την Αρχή της Διάκρισης των Εξουσιών και ως εκ τούτου κρίνονται ως αντισυνταγματικές με ελακόλουθο να μην χρήζουν εφαρμογής στην προκείμενη περίπτωση.

2. Αντίθεση προς τα άρθρα 25 και 26 του Συντάγματος και το άρθρο 15 της Χάρτας Θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Το Άρθρο 25 του Συντάγματος προβλέπει ότι έκαστος έχει το δικαίωμα να ασκεί οιονδήποτε επάγγελμα ή να επιδίεται σε οποιαδήποτε απασχόληση, εμπόριο ή επικερδή εργασία. Η γενική πρόνοιας της παραγράφου αυτής, που διασφαλίζει το δικαίωμα άσκησης οποιουδήποτε επαγγέλματος, θα πρέπει να εφαρμόζεται έχοντας υπόψη το είδος και την έκταση του συγκεκριμένου επαγγέλματος. Όπως σωστά έχει υποδείξει ο ευπαιδευτος συνήγορος για τις Αιτήτριες το εν λόγω Άρθρο θα πρέπει να διαβαστεί σε συνδυασμό με το Άρθρο 26.1 του Συντάγματος που ορίζει ότι: «1. Έκαστος έχει το δικαίωμα του συμβάλλεσθαι ελευθέρως. Τούτο υπέκειται εις όρους, περιορισμούς ή δεσμεύσεις τιθεμένους επί τη βάσει των γενικών αρχών του δικαίου των συμβάσεων. Νόμος θέλει προβλέψει διά την πρόληψιν εκμεταλλεύσεως υπό προσώπων, άτινα διαθέτουσιν ιδιάζουσαν οικονομικήν ισχύν».

Η ελευθερία του συμβάλλεσθαι, όπως τίθεται στο Άρθρο 26.1 περιλαμβάνει την επιλογή του αντισυμβαλλόμενου, την προσχώρηση ή μη σε σύμβαση, τη διαμόρφωση του περιεχομένου της συμφωνίας καθώς και την καταγγελία της σύμβασης. Οι μόνοι όροι, περιορισμοί ή δεσμεύσεις που μπορεί να επιβληθούν στην άσκηση του δικαιώματος, όπως ρητά ορίζεται στο ίδιο το Άρθρο 26.1, είναι εκείνοι που τίθενται από τις γενικές αρχές του δικαίου των συμβάσεων.

Όσον αφορά το εν λόγω δικαίωμα ιδιαίτερα διαφωτιστική είναι η απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην *Πρόεδρος της Δημοκρατίας v. Βουλής των Αντιπροσώπων*, Αναφορά 1/2014, ημερ. 31.10.2014, όπου χαρακτηριστικά αναφέρθηκε:

«Το δικαίωμα του «συμβάλλεσθαι ελευθέρως» διασφαλίζεται από το Άρθρο 26.1 του Συντάγματος. Η πρόνοια αυτή έτυχε νομολογιακής ερμηνείας σε ανώτατο επίπεδο. Στην Υπόθεση *Chimonides v. Manglis (1967) 1 CLR 125* η Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου δεν ήταν ομόφωνη αναφορικά με το περιεχόμενο του δικαιώματος. Η πλειοψηφία αποφάνθηκε ότι το δικαίωμα που κατοχυρώνεται είναι το δικαίωμα της σύναξης σύμβασης και όχι τα δικαιώματα που δημιουργούνται δυνάμει της σύμβασης. Η μειοψηφία έκρινε ότι η προαναφερόμενη πρόνοια προστατεύει την πλήρη ελευθερία του «συμβάλλεσθαι», η οποία υπόκειται μόνο σε τέτοιους όρους, περιορισμούς ή δεσμεύσεις, που τίθενται στη βάση των γενικών αρχών του δικαίου των συμβάσεων.

Στην πολύ πρόσφατη απόφαση της πλειοψηφίας της Πλήρους Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου στις *Υποθέσεις 1480/2011 κ.α., Χαραλάμπους κ.α. v. Δημοκρατίας, ημερ. 11.6.2014*, σε σχέση με το Άρθρο 26 του Συντάγματος έγινε, παρεμφερώς, αναφορά στην απόφαση της πλειοψηφίας, στην *Chimonides* (ανωτέρω), χωρίς όμως, το δικαστήριο, να ενδιατρίψει στη νομολογία που ακολούθησε επί του θέματος, αναφορικά με την εμβέλεια της προστασίας που παρέχει το Άρθρο 26, εφόσον μια τέτοια έρευνα δεν ήταν απαραίτητη για τους σκοπούς εκείνης της απόφασης.

Η νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, όμως, δεν παρέμεινε στατική αναφορικά με το προαναφερόμενο θέμα, αλλά εξελίχθηκε και μάλιστα προς κατεύθυνση διαφορετική από εκείνη που διατυπώθηκε στην *Chimonides* (ανωτέρω), από την πλειοψηφία.

Στην υπόθεση *Republic v. Meneleou (1982) 3 CLR 419* η Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου εξέτασε την εμβέλεια του Άρθρου 26.1 του Συντάγματος και έκαμε αναφορά, μεταξύ άλλων, στη *Chimonides* (ανωτέρω). Παρατήρησε ότι υπήρχαν τρεις διαφορετικές γνώμες στη *Chimonides* (ανωτέρω) και ότι εκείνο για το οποίο υπήρχε ομοφωνία, ως προς το Άρθρο 26.1, ήταν ότι αυτό κατοχυρώνει το δικαίωμα του «συμβάλλεσθαι» υπό τους όρους και τις διασαφηνίσεις που περιέχονται σ' αυτό (το Άρθρο). Στην *Meneleou* (ανωτέρω) αποφασίστηκε ότι θα ήταν αντίθετο προς την κοινή λογική και τους κανόνες της δικαιοσύνης να επιτραπεί η κατεδάφιση των θεμελίων μιας συμβατικής διευθέτησης και με αυτό τον τρόπο να προκληθεί αβεβαιότητα και έλλειψη εμπιστοσύνης ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των πολιτών.

Στην υπόθεση *Πρόεδρος της Δημοκρατίας v. Βουλής των Αντιπροσώπων (1997) 3 AAD 36* τονίστηκε και πάλι ότι, σύμφωνα με το συνταγματικό μας δίκαιο, το δικαίωμα του «συμβάλλεσθαι» δεν είναι απόλυτο αλλά υπόκειται σε όρους, περιορισμούς και

δεσμεύσεις που τίθενται από τις γενικές αρχές του δικαίου των συμβάσεων. Στην υπόθεση εκείνη κρίθηκε ότι οι περιορισμοί που επιβλήθηκαν από τον νόμο που εξετάστηκε εκεί, δεν σχετιζόνταν με οποιονδήποτε από τους περιορισμούς που επιτρέπονται από στο Άρθρο 26.1, καθότι με το νόμο εκείνο, αποστερείτο ο ένας συμβαλλόμενος της ελεύθερης επιλογής του ως προς τον προσδιορισμό του περιεχομένου της σύμβασης του και γενικότερα του καταρτισμού της σύμβασης, κατά τη βούλησή του. Ο νόμος, επομένως, σε εκείνη την περίπτωση ήταν αντισυνταγματικός.

Στην πλέον πρόσφατη υπόθεση σε Αναφορά του Προέδρου της Δημοκρατίας, **Πρόεδρος της Δημοκρατίας ν. Βουλής των Αντιπροσώπων (Αρ. 2) (2011) 3 ΑΑΔ 683** εξετάστηκε και πάλι το Άρθρο 26 του Συντάγματος και τονίστηκε ότι η έννοια του όρου «συμβάλλεσθαι ελευθέρως» στις διατάξεις του Άρθρου 26.1 επιδέχεται περιορισμούς μόνο ως προς τους όρους, περιορισμούς και δεσμεύσεις που προβλέπονται από τις γενικές αρχές του δικαίου των συμβάσεων. Κρίθηκε ότι η ελευθερία του «συμβάλλεσθαι» περιλάμβανε και το δικαίωμα, των συμβαλλομένων, να καθορίσουν ακόμα και την ημερομηνία έναρξης της ισχύος της σύμβασης τους. Σε εκείνη την υπόθεση, πρόνοια νόμου που μετέθετε την ημερομηνία έναρξης της ισχύος σύμβασης, κρίθηκε ως αντισυνταγματική.

Στην προκείμενη περίπτωση θεωρούμε ότι, γενικά, το δικαίωμα του «συμβάλλεσθαι ελευθέρως» περικλείει και το δικαίωμα διαμόρφωσης του περιεχομένου της σύμβασης, κατά την ελεύθερη βούληση των συμβαλλομένων (Δέστε την **Απόφαση του Ελληνικού ΣτΕ 2944/1980 (Τμήμα Δ) και Δαγτόγλου: Συνταγματικό Δίκαιο - Ατομικά Δικαιώματα, 4^η Αναθεωρημένη Έκδοση, 2012, Οικονομική Ελευθερία, παράγραφοι 1302-1303**). Η μεταγενέστερη επέμβαση του νομοθέτη, δεν συμβιβάζεται, καταρχήν, με την ελευθερία των συμβάσεων. Εξαιρέσεις δυνατόν να είναι δικαιολογημένες, στο βαθμό που επιτρέπει το Σύνταγμα. Όμως οι περιορισμοί του δικαιώματος, όπως προσδιορίζονται από τα όρια που θέτει το ίδιο το Σύνταγμα, δεν πρέπει να θίγουν την ουσία ή τον πυρήνα του δικαιώματος, όπως συμβαίνει στην προκείμενη περίπτωση».

Και στην προκείμενη περίπτωση θεωρούμε ότι η Βουλή των Αντιπροσώπων με την ψήφιση των επίδικων διατάξεων του Προϋπολογισμού, επέβαλε περιορισμούς στο δικαίωμα των Αιτητριών που δεν συμβιβάζονται καταρχήν με την ελευθερία των συμβάσεων. Ενώ οι Αιτήτριες επέλεξαν ως είχαν δικαίωμα δυνάμει εναρμονιστικής νομοθεσίας να συνεχίσουν και μετά το 2018 την απασχόληση τους ως εργοδοτούμενες αόριστου χρόνου, λαμβάνοντας έτσι αποφάσεις ως προς τον τρόπο άσκησης του δικαιώματος τους να συμβάλλονται ελευθέρως και να ασκούν την εργασία τους στηριζόμενες σε κάποια ουσιώδη γεγονότα, η Βουλή δια των επίδικων νομοθετικών διατάξεων αποφάσισε μονομερώς τη μεταβολή των ουσιαστών αυτών δεδομένων, χωρίς να πληρούνται οι προϋποθέσεις των άρθρων 25 και 26 του Συντάγματος. Οι επίδικες νομοθετικές διατάξεις τερματίζουν συμβατικές σχέσεις ιδιωτικού δικαίου που ρυθμίζονται ήδη από γενικής φύσεως νομοθετήματα που διασφαλίζουν τα δικαιώματα των εργοδοτούμενων αλλά και των εργοδοτών και επεμβαίνει στο περιεχόμενο συμβάσεων απασχόλησης ως οριστικοποιήθηκαν κατόπιν επιλογής και αιτήματος των Αιτητριών δυνάμει νομοθεσίας. Εν κατακλείδι οι επίδικες διατάξεις κρίνονται αντισυνταγματικές επειδή αντιβαίνουν

τα Άρθρα 25 και 26 του Συντάγματος καθότι συνιστούν ανεπίτρεπτη παρέμβαση στο δικαίωμα του «συμβάλλεσθαι ελευθέρως». Πρόσθετα παραβιάζεται και το άρθρο 15(1) της Χάρτας Θεμελιωδών Δικαιωμάτων που προβλέπει ότι: «Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να εργάζεται και να ασκεί το επάγγελμα, το οποίο επιλέγει ή αποδέχεται ελεύθερα».

3. Αντίθεση προς το άρθρο 28 του Συντάγματος, το άρθρα 14 και Α1 Π12 ΕΣΔΑ και τα άρθρα 20 και 21 της Χάρτας Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, τον Νόμο 58(Ι)/2004 και την Οδηγία 2000/78/ΕΚ, τον Νόμο 98(Ι)/2003 και την Οδηγία 1999/70/ΕΚ

Το Άρθρο 28 του Συντάγματος καθιερώνει την αρχή της ισότητας ως ακολούθως:

«1. Πάντες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου, της διοικήσεως και της δικαιοσύνης και δικαιούνται να τύχουν ίσης προστασίας και μεταχειρίσεως. 2. Έκαστος απολαύει πάντων των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των προβλεπομένων υπό του Συντάγματος άνευ ουδεμιάς δυσμενούς διακρίσεως αμέσου ή εμμέσου εις βάρος οιοδήποτε ατόμου ένεκα της κοινότητας, της φυλής, του χρώματος, της θρησκείας, της γλώσσης, του φύλου, των πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, της εθνικής ή κοινωνικής καταγωγής, της γεννήσεως, του πλούτου, της κοινωνικής τάξεως αυτού ή ένεκα οιοδήποτε άλλου λόγου, εκτός εάν διά ρητής διατάξεως του Συντάγματος ορίζεται το αντίθετον.

Στην Χριστόδουλος ν. Δημοκρατίας (1989) 3 ΑΑΔ 568 αναφέρθηκε πως:

«[Το Άρθρο 28 του Συντάγματος] καθιερώνει όχι μόνον την ισότητα όλων ενώπιον του νόμου, αλλά και την ισότητα του νόμου απέναντι τους. Έτσι δεσμεύει το νομοθέτη, ο οποίος στη ρύθμιση ουσιωδώς ομοίων πραγμάτων, σχέσεων ή καταστάσεων και κατηγοριών προσώπων δεν δύναται να μεταχειρίζεται τις περιπτώσεις αυτές με ανόμοιο τρόπο, εισάγοντας εξαιρέσεις και κάνοντας διακρίσεις, εκτός αν η διαφορετική ρύθμιση τους δεν είναι αυθαίρετη, γιατί είναι αντικειμενικά δικαιολογημένη. Κατά συνέπεια αν γίνει με νόμο δικαιολογημένη ειδική ρύθμιση για ορισμένη κατηγορία προσώπων και αποκλειστεί από τη ρύθμιση αυτή, με αδικαιολόγητη δυσμενή διάκριση, άλλη κατηγορία προσώπων, για την οποία συντρέχει ο ίδιος λόγος που δικαιολογεί την ειδική εκείνη μεταχείριση, η διάταξη που εισάγει τη δυσμενή αυτή διάκριση είναι ανίσχυρη σαν αντισυνταγματική».

Προκύπτει, λοιπόν, με σαφήνεια ότι όμοιες καταστάσεις πρέπει να αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο, και διαφορετική ρύθμιση δικαιολογείται μόνο όταν δεν

είναι αυθαίρετη αλλά δικαιολογείται αντικειμενικά από κάποιο λόγο δημοσίου συμφέροντος τηρούμενης πάντοτε και της αρχής της αναλογικότητας.

Στην υπόθεση *Paraxenophontos v. The Republic*, (1982) 3 CLR 1037, αναφέρθηκαν μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

«... do not intend to impinge on the power of the legislature to form its own policy. I am only considering whether this Law contravenes fundamental rights and principles safeguarded by the Constitution. The evil in the case of these applicants, which the Law purposely avoided to remedy by its differentiation, is not of different dimensions and proportions to that of other persons to whom the benefits of the Law are extended. I am not referring to the past but also to the future and the general tenor and application of the Law. The different treatment of the present applicants involves invidious discrimination and is beyond the permissible margin of reasonable differentiation. ..I have anxiously examined the implication of all issues relevant to constitutionality, never overlooking that it is for the legislature to legislate, being in the first place the best judges of the needs of the people. The role of the Court is to scrutinize the legislation from the view point of its constitutionality. This I have done. The manifest intention of the Law was, inter alia, to create a comprehensive pension scheme for all officers with interrupted service out of deference to the justice of their claim. All officers with interrupted service were entitled to equality treatment. Less than equal treatment was extended to a small class of persons. The differentiation offends both justice and fairness and in the end rests on premises that have no objective foundation-).

Στην προκείμενη περίπτωση, όπως παρατηρείται και από τις δύο πλευρές, οι Αιτήτριες αντιμετωπίζονται με τρόπο διάφορο από τους λοιπούς συναδέλφους τους που εργάζονται υπό όμοιο καθεστώς στο δημόσιο και δη τους εργοδοτούμενους με σύμβαση αορίστου χρόνου. Με δεδομένο ότι οι Αιτήτριες υπόκεινται σε διαφορετική μεταχείριση από πρόσωπα που βρίσκονται σε όμοια κατάσταση με αυτές, αυτό που πρέπει να εξεταστεί είναι η ύπαρξη κάποιου λόγου δημοσίου συμφέροντος που μπορεί να δικαιολογήσει αυτή τη δυσμενή διάφορη για τις Αιτήτριες μεταχείριση. Η θέση των μερών ότι από το Προοίμιο, το κείμενο και την Αιτιολογική Έκθεση των επιδίκων διατάξεων δεν προκύπτει ένας τέτοιος λόγος δημοσίου συμφέροντος που να δικαιολογεί τη διάφορη αυτή μεταχείριση, βρίσκει σύμφωνο το Δικαστήριο. Επομένως, η κρίση του νομοθέτη για τη διάκριση αυτή δεν μπορεί να ελεγχθεί δικαστικά και συνεπώς αντίκειται στο Άρθρο 28 του Συντάγματος. Δημιουργείται ουσιαστικά μια υποομάδα εργοδοτούμενων αορίστου χρόνου στην οποία περιλαμβάνονται μόνο οι Αιτήτριες και διατάσσεται ο τερματισμός της απασχόλησης τους, αντίθετα προς το καθεστώς χιλιάδων άλλων εργοδοτούμενων. Εν ολίγοις με την ψήφιση των επιδίκων διατάξεων οι Αιτήτριες

τυγχάνουν διαφορετικής μεταχείρισης έναντι των λοιπών εργοδοτούμενων αόριστου χρόνου που υπηρετούν στο δημόσιο, κατά παράβαση του Άρθρου 28 του Συντάγματος.

Υποστηρίζεται περαιτέρω και από τις δύο πλευρές ότι οι επίδικες νομοθετικές διατάξεις βρίσκονται σε αντίθεση και με το πλαίσιο που εγκαθίδρυσε η Οδηγία 1999/70/ΕΚ και ο Νόμος 98(Ι)/2003.

Ο περί Εργοδοτούμενων με Εργασία Ορισμένου Χρόνου (Απαγόρευση Δυσμενούς Μεταχείρισης) Νόμος του 2003 (Ν.98(Ι)/2003) («ο Νόμος») ως έχει τροποποιηθεί, εκδόθηκε με σκοπό την εναρμόνιση της Κυπριακής νομοθεσίας με τις διατάξεις της Οδηγίας 1999/70/ΕΚ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της 28^{ης} Ιουνίου 1999, σχετικά με την υλοποίηση της συμφωνίας - πλαισίου για την εργασία ορισμένου χρόνου, που συνήφθη την 18.3.1999 από τους Ευρωπαίους Κοινωνικούς Εταίρους (τη CES, τη UNICE και το CEEP), («η Οδηγία»).

Ο Νόμος, όπως προκύπτει από το άρθρο 3 (ρήτρα 1 της συμφωνίας - πλαισίου), επιδιώκει ένα διπλό στόχο: αφενός τη βελτίωση της ποιότητας της εργασίας ορισμένου χρόνου με τη διασφάλιση της εφαρμογής της αρχής της μη διάκρισης και αφετέρου τη καθιέρωση ενός πλαισίου αποτροπής της κατάχρησης που προκαλείται από τη χρησιμοποίηση διαδοχικών συμβάσεων ή εργασιακών σχέσεων ορισμένου χρόνου.

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του Νόμου (ρήτρα 4 της συμφωνίας - πλαισίου):

5.(1) Όσον αφορά τους όρους και τις συνθήκες απασχόλησης, ο εργοδοτούμενος με εργασία ορισμένου χρόνου δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται δυσμενώς σε σχέση με τον αντίστοιχο εργοδοτούμενο με εργασία αορίστου χρόνου μόνο επειδή έχει σύμβαση ή σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου, εκτός εάν αυτό δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους

(2) Όπου κρίνεται αναγκαίο εφαρμόζεται η αρχή της αναλογικότητας.

(3) Όταν σε σχέση με συγκεκριμένους όρους και συνθήκες απασχόλησης απαιτείται περίοδος προϋπηρεσίας, η περίοδος αυτή θα είναι ίδια για τους εργοδοτούμενους με εργασία ορισμένου χρόνου όπως και για τους αντίστοιχους εργοδοτούμενους με εργασία αορίστου χρόνου, εκτός εάν αντικειμενικοί λόγοι δικαιολογούν διαφορετική διάρκεια της περιόδου προϋπηρεσίας.

Το προσωπικό πεδίο εφαρμογής της ρήτρας 4 καταλαμβάνει εργαζόμενους ορισμένου χρόνου κατά την έννοια της ρήτρας 3 σημείο 1. Το αν βέβαια οι εργαζόμενοι αυτοί υφίστανται αναγορευμένη διάκριση καθορίζεται σε σχέση με τους αντίστοιχους εργαζόμενους αορίστου χρόνου, όπως αυτοί προσδιορίζονται στην ρήτρα 3 σημείο 2 της συμφωνίας - πλαισίου. Πριν επομένως εξεταστεί αν συντρέχει πράγματι μια δυσμενέστερη μεταχείριση των εργαζομένων ορισμένου χρόνου, θα πρέπει να προσδιοριστεί η συγκεκριμένη ομάδα σύγκρισης. Η απαγόρευση διακρίσεων ισχύει ανεξαρτήτως του αν ο εργαζόμενος συνεχίζει να απασχολείται με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου ή, αντίθετα, η σύμβαση του με τον ίδιο εργοδότη έχει εν τω μεταξύ μετατραπεί σε σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου. Ο αποκλεισμός της εφαρμογής της συμφωνίας - πλαισίου στην περίπτωση αυτή, όπως επισημαίνει το ΔΕΕ, ισοδυναμεί με περιορισμό της έκτασης της παραδεχόμενης στους εργαζόμενους προστασίας έναντι των δυσμενών διακρίσεων, ο οποίος δεν συνάδει με τον σκοπό για τον οποίο έχει συνομολογηθεί η ρήτρα 4 και έχει ως συνέπεια την άνευ λόγου συσταλτική ερμηνεία της ρήτρας αυτής, σε αντίθεση με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου (βλ. *C-177/10 Rosado Santana*, 8.9.2011 σκέψη 42)

Όπως προκύπτει από την ρήτρα 4 της συμφωνίας - πλαισίου, η απαγόρευση διακρίσεων αναφέρεται στις «συνθήκες απασχόλησης». Την έννοια αυτή, έννοια του ενωσιακού δικαίου, το ΔΕΕ, λαμβάνοντας υπόψη τον σκοπό της συμφωνίας - πλαισίου, τη βελτίωση της ποιότητας της εργασίας ορισμένου χρόνου, την ερμηνεύει με ιδιαίτερη ευρύτητα (βλ. *Ζερδελής, Εργατικό δίκαιο*). Αποφασιστικό κριτήριο για να καθοριστεί αν ένα μέτρο εμπίπτει στις «συνθήκες απασχόλησης» είναι το κριτήριο της απασχόλησης, δηλαδή της σχέσης εργασίας μεταξύ του εργαζόμενου και του εργοδότη (*C-361/12 Carratu* ημερ. 12.1.2013, *C-594/14 de Diego Porras*, ημερ. 14.9.2016). Έτσι σύμφωνα με το ΔΕΕ, οι «συνθήκες απασχόλησης» περιλαμβάνουν και τους όρους καταγγελίας της σύμβασης εργασίας, όπως είναι οι προθεσμίες της τακτικής καταγγελίας (*C-38/13 Nierodzik*, ημερ. 13.3.2014), αλλά και την αποζημίωση απόλυσης, γιατί και αυτή παρέχεται στον εργαζόμενο λόγω της σχέσης εργασίας που τον συνδέει με τον εργοδότη (*C-574/16 Grupo Norte Facility*, ημερ. 5.6.2018). Όπως επισημαίνει το ΔΕΕ, τυχόν ερμηνεία της ρήτρας 4 σημείο 1 που θα απέκλειε από το πεδίο εφαρμογής της τις προϋποθέσεις καταγγελίας της σύμβασης εργασίας ορισμένου χρόνου, θα περιό-

ριζε, κατά παράβαση του σκοπού για τον οποίο θεσπίστηκε η εν λόγω ρήτρα, την έκταση της προστασίας κατά των διακρίσεων που παρέχεται στους εργαζόμενους ορισμένου χρόνου (*C38/13 (ανωτέρω)*, *C-574/16 (ανωτέρω)*).

Περαιτέρω, η ρήτρα 5 σημείο 1 της συμφωνίας-πλαisiού, επιβάλλει στα κράτη-μέλη, εφόσον η εσωτερική νομοθεσία δεν περιλαμβάνει ισοδύναμα νομοθετικά μέτρα για την αποτελεσματική πρόληψη καταχρηστικής χρησιμοποίησης των διαδοχικών συμβάσεων ορισμένου χρόνου, να λάβουν ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα μέτρα: (α) να θεσπίσουν αντικειμενικούς λόγους που να δικαιολογούν την ανανέωση τέτοιων συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας, (β) να ορίσουν τη μέγιστη συνολική διάρκεια διαδοχικών συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου, (γ) να καθορίσουν τον αριθμό των ανανεώσεων τέτοιων συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας.

Με το άρθρο 7 του Νόμου, ο κύριος νομοθέτης συμμορφούμενος με την ρήτρα 5 σημείο 1 της συμφωνίας - πλαisiού θεσπίζει μέτρα αποτροπής της καταχρηστικής προσφυγής στις συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου, θέτοντας συνολική περίοδο απασχόλησης τριάντα μηνών ή περισσότερο για να θεωρείται η σύμβαση ως σύμβαση αορίστου διάρκειας, εκτός εάν ο εργοδότης αποδείξει ότι η απασχόληση του εργοδοτούμενου με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου μπορεί να δικαιολογηθεί από υφιστάμενους αντικειμενικούς λόγους για τους οποίους γίνεται ιδιαίτερη αναφορά. Εν ολίγοις με το πέρας της 30μηνης περιόδου απασχόλησης τίθεται νόμιμο μαχητό τεκμήριο ότι η σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου μετατρέπεται αυτοδικαίως σε σύμβαση αορίστου διάρκειας, εκτός εάν ο εργοδότης αποδείξει την ύπαρξη αντικειμενικών λόγων που δικαιολογούν τη μη μετατροπή της.

Τόσο στην *Αβραάμ (ανωτέρω)* όσο και στην *Σοφοκλέους Πολιτική Έφεση αρ.512/12 ημερ. 18.1.2016*, η εξέταση του καθεστώτος εργοδότησης των επί συμβάσει υπαλλήλων στον δημόσιο τομέα, συμπεριλαμβανομένων και των οργανισμών δημοσίου δικαίου, εγένετο σε συνάρτηση με τον Ν.98(Ι)/2003 και την Οδηγία, η οποία υπερισχύει και των προνοιών του Συντάγματος. Ο Ν.98(Ι)/2003 και η Οδηγία, ως έχει αποφασισθεί, εφαρμόζονται σε όλους τους συμβασιούχους αόριστου διάρκειας που υπηρετούν στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα. Με τον Νόμο

αυτό και τη σχετική Οδηγία όλοι οι συμβασιούχοι ορισμένου χρόνου, που μετατρέπονται σε αορίστου χρόνου, αποκτούν δικαιώματα που διασφαλίζονται ισότιμα και ισόνομα από το Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών, όπως καθορίζεται στον Νόμο.

Και στην προκείμενη περίπτωση, τα οποιαδήποτε δικαιώματα έχουν αποκτήσει οι Αιτήτριες, είναι δυνάμει των προνοιών του Ν.98(Ι)/2003 και της σχετικής Οδηγίας με τη μετατροπή και θεώρηση της σύμβασης εργασίας τους για όλους τους σκοπούς ως σύμβαση αορίστου διάρκειας. Ο νομοθέτης επέλεξε όπως εναρμονίσει την ευρωπαϊκή νομοθεσία με τρόπο ώστε οι Αιτήτριες κατέστησαν παραδεκτά και με απόφαση του αρμόδιου οργάνου, που δεν τυγχάνει αμφισβήτησης και δεν είναι επίδικη, εργοδοτούμενες αορίστου χρόνου. Ο νομοθέτης επέλεξε περαιτέρω να ρυθμίσει το καθεστώς των εργοδοτούμενων αορίστου χρόνου στον δημόσιο τομέα με ειδική νομοθεσία, ήτοι τον Ν. 70(Ι)/2016. Με τις επίδικες όμως νομοθετικές διατάξεις δημιουργείται μια υποομάδα εργοδοτούμενων στην οποία περιλαμβάνονται μόνο οι Αιτήτριες που τυγχάνουν χειρισμού με διαφορετικό τρόπο από όλους τους υπόλοιπους εργοδοτούμενους που βρίσκονται στην ίδια κατάσταση με αυτές, με τρόπο που παραβιάζει και την Οδηγία 1999/70/ΕΚ οδηγώντας στον τερματισμό της απασχόλησης των Αιτητριών μέσα από φωτογραφική νομοθεσία που τις αφορά.

Ως επακόλουθο όλων των πιο πάνω και της κατάληξης μας ότι η επίδικη νομοθετική επιφύλαξη του Προϋπολογισμού κρίνεται αντισυνταγματική για τους λόγους που έχουμε αναπτύξει και με δεδομένη την αρχή που έχουμε αναφέρει πιο πάνω ότι τα Δικαστήρια εξετάζουν θέματα αντισυνταγματικότητας μόνο εάν αυτό είναι απαραίτητο για την επίλυση της διαφοράς, κρίνουμε ότι παρέλκει η εξέταση εάν η επίδικη διάταξη αντίκειται σε οποιοσδήποτε άλλες διατάξεις του εσωτερικού ή ευρωπαϊκού δικαίου τις οποίες εισηγήθηκε ο ευπαίδευτος συνήγορος των Αιτητριών.

Για όλους του λόγους που έχουμε αναφέρει, εκδίδεται απόφαση υπέρ των Αιτητριών και εναντίον του Καθ' ου η αίτηση ως οι αιτούμενες θεραπείες Α και Β ανωτέρω. Περαιτέρω επιδικάζονται έξοδα υπέρ των Αιτητριών και εναντίον του

Καθ' ου η αίτηση ως θα υπολογιστούν από τον Πρωτοκολλητή και θα εγκριθούν από το Δικαστήριο.

(υπ).....
Ι.Α. Χατζητζιοβάννης, Πρόεδρος
Τζ. Μέχρη, Μέλος
Π. Παναγιώτου, Μέλος

ΠΙΣΤΟ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΗΤΗΣ